

Uit het oogpunt van eenheid-in-gedachte lijkt mij ietwat vreemd de toevoeging van gedichten uit het werk van niet-christelijke kunstenaars als François Pauwels, Herman Poort, Adama van Scheltema, ofschoon het gekozen uitnemende vertegenwoordiging van deze poëzie is.

De „Nieuwe Voordrachten“ van Arie Post, bevatten, evenals de vroegere bundels van dezen verzamelaar, in drie afzonderlijke deeltjes proza-fragmenten zoowel als gedichten, van oudere en nieuwere auteurs. In bonte afwisseling vinden we werk van Schimmel, Gezelle, B. van Meurs naast gedichten van Alice Nahon en Geraert van Sylesteyn. Elke bundel bevat een twintigtal onderling verschillende stukken, geschikt voor het doel, dat de heer Post zich heeft gesteld, de recitatie. Er is moeilijker en makkelijker stof bij, er is afwisseling van toon en geest, en ook van vorm, wat ter oefening van veel beteekenis is. Elk van de deeltjes vormt een opzichzelf staand geheel.

Beide bundels zijn goed verzorgd, uiterlijk en innerlijk, en ze verdienen ook beide onze belangstelling.

C. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Christelijk Onderwijs op het Zendingsveld.

In de Engelsche taal spreekt men gaarne van Religious Education, wat Dr van Boetelaer ergens overzet door Christelijk onderwijs; hij voegt er echter de opmerking bij, dat beide termen elkander volstrekt niet dekken, en het eerste meer omvat dan het tweede. En J. H. Oldham, redacteur van „The Int. Rev. of Missions“ schrijft, dat veel, wat voor den Amerikaan in de uitdrukking Religious Education ligt opgesloten en waaraan hij dadelijk denkt bij dit woord, aan velen in andere landen totaal vreemd is.

Dit wordt ons duidelijk, indien wij gaan onderzoeken, wat dan onder Religious Education verstaan wordt. Oldham meent: „Het is het streven zielen te brengen in levende gemeenschap met God, die Zijn wezen, doeleinden en genade in Christus ons heeft bekend gemaakt, om ze (deze zielen nl.) in staat te stellen in het licht van de ervaring hiervan en door de kracht van die genade tot een volledig en volkomen mensch te worden en bekwaam te maken hun aandeel bij te brengen in het Koninkrijk Gods“. En op een andere plaats zegt hij: „Religious Education is een saamvattende term, inhoudend al de bewuste werkingen, waardoor wij trachten elkander te helpen een vol en vruchtbaar leven te verkrijgen, hetwelk zijn kracht en bezieling ontleent aan de kennis van God, geopenbaard in Jezus Christus, en zich uitend in een van ganser harte dienstbaar zijn aan zijn Koninkrijk“. Zoo verstaan, ligt het voor de hand, dat Oldham verklaren kan, dat deze educatie geschiedt in huis of in het gezin, in de kerk en op de school.

Religious Education omvat dus inderdaad veel meer dan in de uitdrukking Christelijk onderwijs ligt opgesloten, daar wij bij onderwijs toch alleen aan de school denken; misschien kunnen wij het het best vertalen door Christelijke opvoeding en onderwijs. In de opvoeding wordt toch ook onderwezen, en in het geven van onderwijs beoogt men toch opvoedend te werk te gaan.

Over dit onderwerp heeft genoemde Oldham gesproken op de vergadering van den Internationalen Zendingsraad te New-York in Januari van dit jaar gehouden, en hij plaatste zijn referaat in „The Int. Rev. of Miss.“ Wij wijzen op eenige punten uit dit artikel.

Terecht vestigt Oldham er de aandacht allereerst op, dat de toestand inzake het onderwijs geheel veranderd is in den laatsten tijd en de zending met drie groote veranderingen heeft rekening te houden.

Ten eerste zijn er krachten gekomen, die, naast de zending, beslag willen leggen op het kind. Hierbij worde vooral aan de overheid gedacht, die overal scholen wil oprichten, om de volken eenige ontwikkeling bij te brengen. In het streven om neutraal te zijn, wordt natuurlijk de godsdienst van de scholen verwijderd gehouden. Zelfs al wordt de Christelijke religie niet opzettelijk geweerd, dan wordt er toch zooveel tijd besteed aan de andere vakken, dat het Christendom geheel in het gedrang komt. De verwereldlijking van opvoeding en onderwijs is een groot feit in het leven van de wereld, waarmee de zending terdege rekenen moet.

Daarbij komt, dat de leuze: „kennis is macht“ wordt aangeheven, en alles er op wordt aangelegd, om door het aanbrengen van kennis macht te geven. De zichtbare wereld, die gemeten en gewogen kan worden, is alles. De heer Meijerink, dir. van de kweekschool in Solo, drukt dit in zijn artikel „Onderwijs en Zending in Ned. O-Indië“ aldus uit: „Het onderwijs bedoelt het aanbrengen van technische kennis en vaardigheden; voor den economisch gevormden mensch is zelfhandhaving het voornaamste in het leven“. Welk een schade dit geeft voor de maatschappij, heeft hij eenige maanden geleden in „De Reformatie“ uiteengezet.

En eindelijk is ook de methode van onderwijs

een geheel andere geworden. Werd vroeger het eerst de aandacht gewijd aan de leerstof, nu wordt het eerst aan het kind gedacht, en dat kind zielkundig nagegaan, zijn vatbaarheid en aanleg onderzocht, met het milieu waaruit het komt gerekend, enz. Het Christelijk onderwijs is echter met deze nieuwe methode overal nog niet genoegzaam vertrouwd geraakt en meegegaan; in ieder geval, het godsdienstonderwijs is ten opzichte van deze nieuwe methode nog te achterlijk en daarom raakt het in discredit. Zij, die dit onderwijs hebben te geven, zijn ook niet voldoende toegerust voor hun heilrijke, maar moeilijke en verantwoordelijke taak.

Het spreekt vanzelf, dat de zending deze drie veranderingen niet over het hoofd mag zien. Het is roeping zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden. Als het getij verloopt moeten de bakens verzet.

Om echter deze roeping te verstaan en te volbrengen, moet men een duidelijk antwoord hebben op de vraag, wat Christelijke opvoeding en onderwijs is.

Het beoogt niet alleen het aanbrengen van een zekere dosis van kennis, maar richt zich op de geheele persoonlijkheid, op den ganschen mensch. Het Christelijk onderwijs bedoelt beslist ook opvoeding, en is dus heel iets anders dan een soort Christelijke africhting. Er zijn er maar al te velen, die tevreden zijn, zoo het godsdienstonderwijs maar een plaats op het lesrooster heeft gekregen en er een bepaalde tijd aan besteed wordt, in minuten uitgedrukt. Maar kennis van godsdienstige zaken is meer dan het kunnen opsommen van gebeurtenissen en opzeggen van namen en teksten. In het wezen der zaak is het liefhebben en kennen door liefhebben. En dit eigenlijke en wezenlijke kan men anderen niet leeren en zelf niet leeren. Dat is de vrucht van de werking van den Heiligen Geest. Deze wetenschap sluit niet het gebruik der middelen en methoden uit, omdat wij weten, dat de Geest Gods middellijk werkt; en het betaamt ons zelfs de beste middelen aan te wenden. Hieruit volgt ook, dat godsdienstonderwijs niet slechts als vak mag staan naast de andere vakken, maar het moet ook al het andere dragen en doordringen.

Dit zijn bekende klanken voor ons; het wordt onder ons nooit anders opgevat. Het zegt dan ook veel, dat in een zendings tijdschrift vooral voor Engelschen en Amerikanen, dit alles nog met zoo veel nadruk moet worden betoogd! Het schijnt, alsof in Engeland en Amerika de rechte beteekenis en inrichting van het Christelijk onderwijs nogal wat te wenschen overlaat. Toch doen wij goed deze spiegel ook onszelf voor te houden.

Wij achten het onderwijs op de school dan ook niet genoeg; het gezin en de kerk moeten meewerken. En vooral het voorbeeld en het gebed tellen mee.

Met het aanbrengen van een zekere stemming mag echter allermint volstaan worden. Kennis is macht en leven op het terrein van het Koninkrijk Gods. De onwetende Christen kan geen goed en sterk Christen zijn. Kennis van de Heilige Schrift, kennis van de Christelijke leer, kennis van de geschiedenis der kerk en van den arbeid in het Koninkrijk Gods, het draagt alles bij tot het volmaken van den geestelijken wasdom.

Zoo mogen dus ook de nieuwe onderwijsmethoden niet worden verwaarloosd. Het is noodzakelijk kennis te nemen van hetgeen de psychologie ons leert. Tevens moet de zending doordrongen zijn van den ernst en het gevaar van den kinderleef tijd. En ook moet zij den ouders alles bijbrengen wat noodig is, om de kinderen in de waarheid groot te brengen.

Zoo is het noodig, dat de kinderen mee naar de kerk gaan.

De volle aandacht moet gewijd worden aan de opleiding van mannen en vrouwen voor dezen arbeid.

Noodiger dan brood is de oprichting van Christelijke scholen.

Wanneer wij dit alles voor oogen houden, dan mogen wij zeggen, dat onze Nederlandsche zending in het algemeen en onze Gereformeerde zending in het bijzonder naar deze regels handelt en steeds meer begeert te handelen.

Laat het waar zijn, dat Oldham in zijn artikel een enigszins gechristianiseerde maatschappij veronderstelt, toch moet de zending ook bij den aanvang van haar arbeid deze voorschriften opvolgen. Het Christelijk onderwijs toch bedoelt niet slechts het bevestigen van het Christendom, maar ook de uitbreiding ervan. Het is een krachtig middel in de hand des Heeren, om het zendingswerk in gang te doen vinden, om aansluiting te krijgen, en ook om bepaald zielen voor Christus te winnen. In en door de school komt Gods koninkrijk.

„Moge Christelijk Nederland het in dezen tijd ook verstaan, dat we in de zending een nieuwe phase ingetreden zijn; dat de liefde en het gebed en de gaven moeten vernieuwingsvuldig worden om het mogelijk te maken, dat heel het opgroeiend geslacht in Indië, in het bijzonder ook het meer ontwikkeld deel, wordt aangegrepen door de prediking van het Evangelie, opdat ons ideaal in vervulling trede: Christus ook voor de Javanen, de Javanen ook voor Christus“.

Deze woorden, door den heer Meyerink in dit

blad geschreven, nemen wij over, om het woord van Oldham over te brengen op ons Indië.

Zal ook Java voor Christus gewonnen worden, dan moet met name de jeugd worden aangegrepen door de prediking van het Evangelie. De prediking is er, maar zullen de jonge menschen er door worden aangegrepen? Zoo ja, dan is voorbereiding noodig. Het aangrijpen is de daad des Heiligen Geestes, en de zijne alleen. Maar onze taak blijft het, den weg te bannen, en de middelen te gebruiken; en het kan moeilijk tegenspraak ontmoeten, dat één der krachtigste middelen is het Christelijk onderwijs.

J. D. WIELENGA.

PERS-SCHOUW.

Prof. Buytendijks artikel.

Onze lezers hebben kennis kunnen nemen van het artikel, waarmee Prof. Buytendijk zich heeft geworpen in den kerkelijken strijd over de „zaak Geelkerken“. Ze kunnen ook weten, dat dit artikel niet gewone belangstelling ontmoet heeft en dat zeer velen het er wat moeilijk onder hadden. Het is daarom goed, dat zij ook enkele persuitingen, die aan Prof. Buytendijks opmerkingen de aandacht wijden, onder de oogen krijgen.

Ik begin met „De Heraut“. Prof. Dr H. H. Kuiper schrijft:

Indien Prof. Buytendijk beter op de hoogte was geweest van de geschriften onzer theologen, zou hij ook geweten hebben, dat door hen steeds erkend is geworden, hoe moeilijk het is op grond van de gegevens der H. Schrift tot een juiste chronologie te komen. Reeds Voetius wees daarop in zijn Disp. Sel. t. V. p. 153. Prof. Bavinck in zijn Dogmatiek 2. Deel II, blz. 341 zegt: „het is niet onmogelijk, dat soms geslachten zijn overgesprongen en persoonsnamen en volksnamen zijn bedoeld; de chronologie der Schrift staat geenszins vast.“ En Dr A. Kuiper in zijn dictaten over de Dogmatiek heeft bij de tweede behandeling van den Locus de Creatione een heel paragraaf gewijd aan de chronologie, waar van hij zegt, dat het een netelig en doornig onderwerp is, waaromtrent nog weinig helderheid is verkregen (blz. 92), en na al de moeilijkheden te hebben besproken, die zich hierbij voordoen, merkt hij op, dat er „wel momenten zijn, die den twijfel wettigen, of op deze cijfers in de Schrift wel te bouwen valt“ voorreest omdat in de Septuagint andere cijfers voorkomen dan in den ons overgeleverden tekst, en in de tweede plaats omdat in de geslachtsregisters het moeilijk valt uit te maken, of men met persoonsnamen of met volkerennamen heeft te doen (blz. 102, 103). Dat we bij deze chronologie voor groote moeilijkheden staan, is dus steeds erkend en niemand onzer Theologen heeft daarvan ooit een geheim gemaakt.

Evenzoo staat het, om een tweede punt te noemen, dat door Prof. Buytendijk vermeld wordt, met het Scheppingsverhaal en bepaaldelijk met de vraag, of met de scheppingsdagen gewone dagen zijn bedoeld of niet. Prof. Buytendijk vergist zich, wanneer hij beweert, dat aan Dr Geelkerken de vraag is gesteld, of deze dagen werkelijke dagen zijn geweest, want deze vraag is hem door de Classis niet gesteld. Maar zoowel Prof. Bavinck in zijn Dogmatiek als Prof. A. Kuiper in zijn collegedictaten hebben de moeilijkheden, waarvoor dit Scheppingsverhaal ons plaatst, zeker niet voor ons volk of voor de studenten verborgen. Dat hier verschil van inzicht mogelijk was, ook al hield men aan de Goddelijke openbaring van dit Scheppingsverhaal onwankelbaar vast, wordt door beiden toegestemd, en Prof. Bavinck, die in den breede aantoon, hoe zelfs onder de uitnemendste Christelijke theologen van Augustinus' dagen af verscheidend over de beteekenis van dit Scheppingsverhaal is geoordeeld, waarschuwt ons wanneer ook nu dit verschil zich voordoet, elkander deswege niet te vertekenen. Het is bovendien zeer wel mogelijk, dat dieper wetenschappelijk onderzoek ons aantoon, dat onze opvatting van de Schrift onjuist is geweest, zonder dat daarmee aan de autoriteit van de Schrift ook maar in het minst te kort wordt gedaan. Dat de zon om de aarde draaide is op grond van Jesaja 10:13 eeuwen lang door de Kerk aangenomen, maar er is wel niemand in onzen tijd, die, omdat de astronomie ons anders heeft geleerd, het gezag der H. Schrift daarom verwerpen zal. Men heeft alteen beter leeren zien, dat de Schrift niet bedoelt om Goddelijke openbaringen omtrent de astronomie te geven, maar spreekt in de taal van het gewone menschelijke leven.

Maar hoe belangrijk deze vraagstukken, waarop Prof. Buytendijk wijst, ook zijn, ze hebben niets te maken met hetgeen in de procedure van Dr Geelkerken aan de orde is. Want het gaat hier niet om de Bijbelsche chronologie en ook niet om de Scheppingsdagen, maar om de vraag, of hetgeen in Genesis 3 aangaande den val ons wordt meegedeeld, als werkelijk alzo gebeurde moet worden opgevat.

Over de vraag, of Dr Geelkerken zich hieromtrent uitlatingen heeft veroorloofd, die recht geven om aan zijn trouw aan de Belijdenis te twifelen, hebben we hier geen oordeel uit te spreken. Maar wel moeten we er met ernst tegen opkomen, wanneer Prof. Buytendijk het doet voorkomen, alsof Prof. Bavinck in particuliere gesprekken den indruk zou hebben gegeven, alsof hij van dit verhaal een opvatting had, die hij niet openlijk wilde uitspreken. Indien Prof. Bavinck in zijn publieke geschriften hierover gezwezen had, zou dit op zich zelf niet ondenkbaar of ongeoorloofd wezen. Maar Prof. Bavinck heeft in zijn Dogmatiek deze kwestie wel behandeld en zich zeer beslist daarover uitgesproken. Nu in het zeer wel mogelijk, dat Prof. Bavinck, die voor alle moeilijk-

¹⁾ De Schepping.

heden een meening u gelaten. M erkent, een Dogmatiek neer dit r was. Daar het gezag in deze q uitlatingen, men alleer werk ons

Vervolgens che Kerkbos dr J. Wateri. gemaakte op onderstaand

Om o moet men dat ons een is gesproke terink in z mer van „C woorden s cludeeren e hekel: „H brengen“ ka jagers naar men „men „er is toch er alles va Maar wie lezen doet ieder, En dan clusie, die besamd: „ verstand zu welke mee over welke welke even den gehoud welmeenend soon in k zelfs aller stukken we

Tenslotte z En gevaar zichte van blad“ heeft di: ik bes de Dreyfus De „N. B ven welke Gereformeer spoedig ont vermaledijde dan een be kan worden sterker. Ma naar,...

Inderland: gekomen. Het en allerlei d dragen, b.v. o Apocalyps van nog romantisc als: Het brief kamertje (?) Er zullen er die in twijfel nu er een Ger wordt (het b de vijanden d onder overle den duivel uit duivelen. Is H. W. Overijssel en I Maar we dat er nu lijkt. Men heeft niet met ru gaande wijl zou hebben. Nu kennen v zijn colleges heeft hij de zondeval gel En zijn bo natuurlijk ge hebben we nader over san, dat m Dat licht on pleit voor Ook komt te strijden, moeilijke om den ouden Maar — h Het spijt m v. Gelderen, nadere verkl nenkamer, o kapt is. Het leedgeve klaring van Pi deden. Dr G tekst, waaraan dat als nu na mij mee te g men te looper Prof. Buytendij lokken, hem g geweest was i